

Päevandised.

Pakkide parvetamine.

23. septembril algas jälle, peale suurt mahaga, pakkide parvetamine Venemaal läbi Eesti-Suuri Moskoni jõe mööda, Narva jõe.

Pakke on tulemas 75.000 ümber, mispaugused laetakse laadadeks Narva-Jõesuus, Narva lauaabakruius.

M. M.

Gelmurimise wangimaja ülema tagandamise käst muudetud.

Kohutunimise päevakajaga 8. maili f. a. tagandati wangimaja ülem Karl Albert ametist 6 naiskommunisti põgenemise põhjusel. Nüüd selgunud asjaolude tõttu ja et härra Albert haiguse tõttu 24. apr. f. a. wangimaja ülema kohused härra Luustalu'le üle andis, tähistas riigikohus kohutunimise sellekohase päevakajaga.

—e.

Sinnade ja alevite ühise normaal ehitus-fundamendide väljatöötamisele.

on linnade liidul kavatsetud ajada. Sel puhul palub liidu juhatus linnadevalitsust jaata käsitamisteks üht eht paari ettepaneku-ri praegu maksimaal ehituse fundamendidele.

—t.

Riigiti turvatööstuse meetodiga tutvunemas.

Kuna meil ees seisab terve rida uurendusi turvatööstuse kasutamise alal, siis on tarvilik kõigepealt väljamaal jellel alal tarvitavatele töötajatele teada anda metoodidega tutvumeda ning nende tarvitavatele töötajatele teada anda metoodidega tutvumeda. Nimeetatud otstarbe tähtsust hõlmas riigi turvatööstuse juhataja abi ins. Ginto Sakamaal. Mõõdukalt nädalal jättis ta ühes kärbandis - tööstusministeeriumi tööstusosakonna juhataja ins. Smeltiga Riigiti, et koha peal seadete turvatööstuse uue meetodidega tutvumeda. Seetõttu tähtsust hõlmas Riigiti turvatööstuse juhatuse ja uue meetodi brüti-teerimisviiside peale. Samuti vaadatakse seal ka suuremate mee-juuamade tegevust ning tutvumetakse maa elektrifitseerimise tagajärgedega.

Tagasi jellest tutvumemisreisilt jõuavad hrad Ginto ja Smelt arvatavasti tuleval nädalal.

Wene kommunistid Saksa maal tegutsemas.

Wene sõjaväe saadik arreteeritud.

Berlin, 25. sept. (E.M.)

Berlini politsei tegi esmaspäeval arreteeritud kaks saksa sõjariistade ladu, mis sisaldasid raskeid ja kergeid kuulipildujaid jne. Need ladud on asutatud Wene abiga kommunistliku erakonna poolt. Seni kogutud teade järgi on veel teisi saksa sõjariistade ja lastemoona ladusid olemas. „Vorwärts“ teatel kahtlustatakse Wene laadikonna sõjaväelisi ataseed Petrovi laaditöö Saksa kommunistidele salajate sõjariistade ladude loomisel. Tema isiku üle ei ole veel täielikult selgusele jõutud. Teisest lehes avaldatud kahetüki jelle üle, kui „Vorwärts“ teatel Wene laaditöö kohta sõjariistade ladude loomisel täiel mõõdukalt peatid tõestama, juba enam, et nõukogude valitsus korraldab on kinnitatud, et tema Saksa kommunistliku riigutööd ei tee.

Pariis, 25. sept. (E.M.)

Berlinist teatatakse, et seal on käte jandub salajased sõjariistade ladud, mis Wene laadikonna poolt on siia seadud. Kõik isikud, nende hulgas ka Wene sõjaväe saadik, on sel puhul arreteeritud.

Uusline liikumine Ukrainas.

Ukraina nõukogude lehtede teatel on Lõuna-Wenemaal laialine uulitumine alanud. Rühmed tuhanded palverändajad liiguvad jala ja raudteel Kiievi flootriteesse. Rahva keskel liiguvad kõiksugu jutud imetegudest.

E.M.

Inglismaa uus Pawa heategevemisküsimuse lahendamiseks.

Kuna Briti valitsus täielikult väitib heategevemisküsimuses ettepoolevõtte ühte jomunude üle, kõneleb erateates Briti valitsuse invest heategevemisküsimuses, milles on ettenähtud 40 miljardi kuldmarga maksimine, mille finantseerimisest rahvusvahelise laenu kaudu Inglismaa suures määras oja võetakse, kui Prantsusmaa nõus oleks sõjaväelisi okupatsioonid Nuhriimaal majanduslikult okupatsiooniks muuta.

Läbiotsimised Warsjavis.

Purjer „Borannij“ teatel, et Warsjavis öösel vastu 22. sept. rida läbiotsimisi ja arreteerimisi ette on võetud. Saadi fakte hulk kommunistilisi dokumente, plaanid, rahajummaid dollarites ja Poola markades. Warsjavis on vangistatud 10 inimest, kes Wene valitsuselt toetust saad ja Moskva keskses kaitsealamsis toimetasid ning sõjaväe keskel kaitsetööd tegid.

(E.M.)

Poola peab läbirääkimisi välislaenu saamiseks.

„Robotnik“ teatel on Poola rahaminister Nuhriimaal Londonis kahe laenu pära, mille üldsumma 8 miljoni naelsterlingit, läbirääkimisi pidanud.

(E.M.)

Inglased Balti riikidest.

„Birmingham Post“ kirjutas 14. sept.: Parlamendiliikmed sir Harry Brittain ja mr. B. J. Cannon jõudsid 12. sept. õhtul Berliinist Londoni tagasi. Nad olid alamkoja delegatsiooni liikmeteks, kes käisid Balti riikide sõjaväeliste, Eesti, Läti ja Leedu parlamentide esimeeste küljel ning nad on tagasi tulnud kõige suurema usuga kolme Balti riigi majanduslike võimalustesse. Nad valmistavad praegu aruannet Briti valitsusele esitamiseks. Mr. Cannon teatas meie lehe esitajale, et kõik kolm riiki on oma valuuta stabiliseerinud ning kahe viimase aastaga oma eelarved tavaliselt vähenenud ning väljamaal kuldreidid muutsenud laenuvõtte ülevõlpsidamist. Need rahvad on arvatavasti kõige töötmad Euroopas. Peale juuremate tööstusettevõtete ei tunta mujal 8-tunnilist tööpäeva. Põllumehed töötavad ühegi 16 tundi päevas ning energia, mida neel rahvad produktiivsetes ettevõtetes avaldavad, on loju Euroopale eeskujuks. Balti riikide loomulikul varandusel on väga suured ja peale Leedu on nad poliitiliselt raskesti täiesti jagu saanud. Delegatsioonile oli allutatud leida Nuhriimaal, lina- ja kalevivabrikuid, mis ühes juurematest ilmas on. Ka hiiglasuured põlevkivi lademed on Inglismaal veel vähe tuntavad, kuigi seal mitu Briti kontsessiooni töötas.

E.M.

Rahvasteliidu resolutsioon Karjala küsimuse kohta.

Genfi tulnud teate järgi on rahvasteliidu täiskogu eila Jda-Karjala küsimust arutanud ja järgmise resolutsiooni vastu võtnud:

Rahvasteliidu täiskogu, tunnustades täiesti Karjala küsimuse tähtsust, võtab teatavaks Soome delegatsiooni seletuse, et Soome valitsus, rahvusvahelise juriidilise nõustamisele peab endiselt Tartu rahulepingu klausleid ja liiduslepetusi Karjala põhikirja kohta rahvusvahelise laadiga kohustusteks, ja palub nõukogu jatkata igajuguste kohustuste teade kogumist selle küsimuse kohta, mis võimaldaksid küsimuse igakülgselt uurimist rahuldava lahenduse saavutamiseks.

E.M.

Ludendorff Berliini peale marssimas?

Pariis, 25. sept. (E.M.)

Meeleolu Berliinis on väga äärm. Riigivõimad kuuluvad, et Ludendorff 15.000 mehega Berliini peale marssib. Samuti, kõneleb, et ligemal ajal Meini wabariik välja kuulutatakse. Saksa valitsus on igats juhtumiseks ettevalmistatud. Kui tarvilik, kuulutatakse ta piiramisvõrre välja.

Rahvasteliidu konverentsid.

Genji, 25. sept. (E.M.)

Rahvasteliidu täiskogu lõpetab arutuse rahvasteliidu lepingu 10. artikli tõlgitsemise puutuva resolutsiooni kohta. Selle resolutsiooni on kaks punkti tähelepanuväärt: esiteks, kui nõukogu tarvilikult peab soovitama sõjaväeliste abinõude tarvitavatele töötajatele vastutena kallaletungijale, siis tuleb tal arvestada võtta iga ühiku riigi geograafiline seisukoht ja erilised olud. Teiseks on see iga ühiku riigi jeadusandvate võimude määrata, mil määral tarvilik on sõjaväeliste jõudude abil kindlustada 10. artikli leibuvaid kohustusi.

Gonin (Panaada) seletab, et tema valitsus muutusi parentats oleks pidanud, kuid võtab siiski vastu seletava resolutsiooni, mis komisjoni poolt ette pandud ja mis määrab kohustuste piiri, mis 10. artikli riikidele peale paneb. Panaadalased ostavad täita rahvusvahelise kohustusi, sest nad on nende kahe suure sõu väärilised, sellest nad tekinud ja selle heategevust tegevust nad Ameerikas jatkavad.

Urse-Dölen (Persia) ja Amador (Panama) seletavad, et nende valitsused vastu seletavad 10. artikli seletavale resolutsioonile.

Barthelemy (Prantsusmaa) seletab, et ühine ettepanud tõlgitsemiseviisiga. Prantsuse delegatsioon on pidanud eelkõne aastatel 10. artikli puutumatust. Prantsusmaa jääb truult oma ideepidamistele.

Barthelemy kutsus neid, kes seletavale resolutsioonile vastu seletavad, Prantsusmaa eestujat jälgima või vähe-malt hoiduma täiskogu ühemeelsest häälest.

Saksa riigipresidenti ja loju valitsuse ülestulje rahvale.

Berlin, 26. sept. (E.M.)

Saksa valitsus avaldas riigipresidenti ja terve kabineti poolt allakirjutatud ülestulje Saksa rahvale, mis järgmiselt täib:

11. jaanuaril okupeerisid Prantsuse ja Belgia sõjaväed diguse ja lepingu vastaselt Nuhriimaal. Seisakadid pidid Nuhriimaal ja Rheinimaa elanikud kõige raske-mat rõhumist kannatama. Rohkem kui 180.000 meest, naist, rauda ja last on oma kodutest võlga aetud. Rohkem kui 100 jakslast on oma elu pidanud andma. Saadandeb hääbuvad veel wangikodades. Ülekohutse jissetungimise vastu tõusid üles rahva õigustunne ja isamaaline meelsus. Elanikud leelidud mõraste täatide all töötamast. Selle truu sikkuse ja meelekindluse eest tänab neid terve Saksa rahvas. Riigivalitsus pidas enda kohuseks kannatavate suguvendade eest jõudumööda hoolitseda. See nõudis riigilt järjeft

tuft segamast. Selgitav resolutsioon ei muuda 10. artikli teksti, mis alles hoiab oma kahelordse kohustuse territoriaalse puutumatuse ja poliitilise iseseisvuse juhtes ning igale kallaletungile vastuseisumises. Et rahustada riiki, kes kardavad kallaletungimist oma poliitilisele iseseisvusele või territoriaalsele puutumatusele, soovitab Barthelemy liitumist vastastikuise abianumise lepinguga, mis praegu ettevalmistusel.

Rimburg (Holland) seletab, et võtab vastu seletava resolutsiooni, kui kõik teised kiinuvad, mis 10. artikli tõlgitsemise puutuvad, lahusteks jätakse.

Pusta (Eesti) seletab, et ta resolutsiooni hääletamisest hoidub.

Politis (Greeka) ühineb seletava resolutsiooniga, mis tema arvates ei puuduta tagatist, mida palub 10. artikkel.

Sir Willoughby-Dickinson teatab Briti delegatsiooni ühinemisest ja avaldab lootust, et täiskogu üksteisest üles näitab.

Motta (Schveits) seletab, et riigib seda lahendust täitsa rahulikult võivad vastu võtta. Ta kutsus Panamat ja Berliat üles, et nad mitte vastu ei hääle-taks.

Emir Dölen seletab, et tema instruksioonid teda kohustavad seletava resolutsiooni vastu hääletama.

43 hääletajast hääletavad 29 seletava resolutsiooni poolt, 13 hoiduvad hääletamisest, üks hääle on vastu. Täiskogu esimees, Torrente seletab, et seletava resolutsiooni tekst ja täiskogu hääletusresultaadid jaadetakse rahvasteliidu nõukogule edasi.

Wabariigi valitsuse otsused.

Nikolai Widenau reameheks alandatud.

Rejeto alam-kapten Nikolai Widenau on wabariigi valitsuse otsusega 26. septembrist reameheks alandatud.

Valitsuse esitis riigikogule.

Wabariigi valitsus otsustas riigikogule esitada aleviseaduse muutmise seaduse-eelnõu.

Riigikogust tagasi võetud seaduse-eelnõu.

Wabariigi valitsus otsustas riigikogult tagasi võtta mäe seaduse eelnõu.

Sport.

Jalgpallivõistlus politseinikkudega lõppes eila „Kalevi“ raskejõustiku osakonna meeskonna jaoks hea tagajärgega 0:0. Võistlus oli tühine.

Poola jalgpallimehed võitsid eilase kiirrongiga Tallinnast ära.

„Kalevi“ omavahelised maadlusvõistlused algavad täna õhtul kell 7 „Kalevi“ oma jeltimajas. Olavõitjad on üle 20-ne.

Ilmateated.

Loodetav ilm neljapäeval, 27. septembril. Kerge idatuul. Sommitul paiguti ud. Muudu väike pilvitus või selge ja tuu. Päeval jõe, öösel jah.

Radel ja Wenemaal lahitud rahvad.

E.M. teatel on Radel „Pravdas“ artikli avaldanud, milles ta Wene profetiaati üles kutsus loobuma igasugu wemulikkusest Wenemaal lahitud rahvaste vastu.

Staalia lahkus lubatud ajaks Korfust.

London, 25. sept. (E.M.) Ateenast teatatakse: Staalia laadikonna sekretär teatas Greeka välisministeeriumile ametlikult, et Staalia sõjajõud 27. septembril Korfust lahkusid.

Kogu Eesti poolehoiu on leidnud
A.-S. „ASTORIA“
aromaatilised paberossid
„SULEIKA“
10 tk. 15 mrk. ja 20 tk. 30 mrk.

Wäljamaalt.

Seisuford Marokkos.

Suurema Prantsuse lehe „Temps“ laastöödised on lorida läinud Hispaania sõjaliselt blokaadi peale vaatamata pääseda Gibraltarist Marokosse ja sealt edasi Alžeeriasse — määsufilse riigide suguharu pealiku Abul-Perimi pealiku, kust praegu rüüstide suguharu võitlust hispaanlaste vastu juhitakse. Nüüd kirjeldab ta oma lehes rüüstide riiki ja määsufilist Abul-Perimi ennast järgmiselt:

Abul-Perimi võim laguneb laiali kanti suure maa-ala peale; mis ulatab Atlanit kuni Melillani. See maaala, mis riiki ja põigiti on läbilõigatud mägede aheladega, on täiesti ligipääsmatu. „Temps“ korrespondent arwab, et ta seini alusele eutrooplane on, kes rüüstide pärast oleva maa südamesse on tunginud ja sealt elusana tagasi jõudnud. Rüüstide kontsentratsioon on senini täiesti uurimata. Mõnesuguste andmete järele on neid suguharusid wandaalide järeltulijad. Ameeriklastel on nad muhameedi usku, aga riigi südametsoone tegutsesid salaja fanatiliselt usufilist, mille õpetus Koranist hoo pis lahku läheb. Kõik rüüstid on sõdurid ja sõda on nende harilik tegevus. Nende sõdime arv on umbes 400.000 inimest ja nad jagunevad mitmesse suguharusse. Kõigi nende suguharude eesotsas seisab Abul-Perim ühes oma vennaga; nende mõju on täiesti piiramatult. Ühisele ei saa nende juures maksimaalset riigikorraldust rääkida kui mõnest wäljalajunenud walitussõlmest. Meil on kolm „ministrit“, kuid need on ennem mõlema iseloomuga teenrid, kes ainult nende poolt antud käskudele tähtsavad. Kuni hispaanlaste ühikajamisi Melilla all oli Abul-Perim täiesti tundmatu nimi. Waremalt teenis ta Melilla, Hispaania walituse ametnikuna. Siin paigutati ta mõnesuguste seadustest ülestõusmistest pärast tüümi, kuni ta põgenes. Peale seda läks tal lorida ühendada rüüstide suguharude. Praegu ta enam ühtki lahingutest osa ei võta, juhtides ise kõiki sõjalisi operatsioone.

Tema wend wiibis alles hiljuti Euroopas ja Lähedast. See sõit seisis ühenduses Hispaania wastase agitatsiooniga ja rüüstide riigi tutvustamisega Euroopa walitustele. Ka Eesti walituse poole pööras ta rüüstide riigi nimel, mingisuguse üleskutsega.

Diktaator Nievera ja kuningas Alfonso.

„Matin“ toob teateid Hispaania diktaatori ja kuninga wahetusest, millest on näha, et kindral de Nievera on annud ku-

ningale walida emba-kumb: kas diktaatori kaskude alla heita, või troonilt lahutada. Kuningas awaldanud tungiwalt soowi, et kindral oma ministreeriumi la tobanilisi isikuid wõtaks, aga diktaator teadnud kindlasti seda tegemast. Kui siis kuningas oli weel diktaatorile peale käinud, tähendanud wiimane: „Olen oma teadma des seletanud, et meil on kindel tahtmine kõik teha, mis võimalik, et päästa isamaad ja kuningat. Nendest kahest sõnast tuleb aga üks wälja jätta, sest kahet sõda korraga teha on võimatu.“ Kuningal ei jäänud siis muud üle kui järele anda. Nõnda ei ole Hispaania kuningal tegelikult enam õigus ministreid ametisse nimetada ja lah- ti lasta.

Ülikooli Wenemaal.

Wenemaa kõrgemate õpeasutuste osakonna juhataja Kameniski aruande järele on Wenemaal praegu olemas 15 ülikooli 42 teaduskonnaga, mis kõik riigi kulus allamal peetakse. Siia juure tuleb weel arwata 4 ülikooli 9 teaduskonnaga, millele kogukondlikele asutustele toetust annawad. Ülikoolide oli 1. augustil 138.871.

Ameerika rahaline nõudmine Saksamaa vastu.

Ameerika kodanikkude lahjutatu nõudmine Saksia walituse vastu, sõja kestusel saadud kahjude eest, on 1500 miljoni dollarit suur. Rahjutatu nõudjate ametlik esitaja on hiljuti Saksamaal käinud seaduslikult seletanud, et Saksamaal tuleb see summa Ameerika kodanikkudele täielikult wälja maksta 18 kuu jooksul.

Raha kui põhku.

Saksia lehtedes jutustatakse Saksamaa raharohkusest järgmine lugu: Kõegi põlimese müürid oma wäikse lühimise selle tingimusega ära, et ostja paberiraha nii palju 5-margalisi ja suuremaid annab kui wäikse pool eluskaalu on. Wäikse kaalus siis ja pool puuda. Lühimisel oli raha muretsamisega tegemist, aga tähtis oma lubaduse. Rahutaja oli wäiksemüüja. Kolmes kotis, mis rahaga täidetud ja niipalju kaalusid, kui pool wäikse, oli ainult 97 milj. mtk., kuna wäikse 700—800 milj. mtk. wäärt oli. Lühimise tegi 97 miljoni 100-miljoniliseks ja andis weel 20 miljoni peale tassa. Et küll müürid tassa eest tähtsinda ei olnud saanud, ei hakanud ta tumees hädaldama wõid lastis talist siu tuma, ära tappa ja kilaistele pidusõõgiks teha. Kolmest rahakotist wõttis mees ühe buppa ja lastis kaks kolmi wiijata, ühes, et see peentaha loomadele aluspõhiks läheb.

Teelond Garzi mägesil.

(Järg.)

Tähtsada ühtlaid punktid mäetöödustega. Peale selle on suuremad tööstusharud karjapidamine, põllukäsi ja metatööstus. Litses jõeõletamine, seel wabrikud ja mäetööstus tarwitas esialgu puusüsi. Praegu, riikilisel hoolel, on metatööstus ka hädasõltus staadiumis. Wähemalt Garzi elanikud kurdawad, et põlised metad kadunud ja Garzi riikis ning ilu häwitatud. Praegilised metad on enamasti ju wema metamajanduse produkt. Wanni hüglaft näeb harwa. Täheüdan siin, et Saksamaal — klassikalisel kuuismetade kodumaal — wiimase ajal jälle loomulikude paljundamis-õppide juure üle minnakse. Siitumise eesotsas seisab Gheriswalde (Berliini lähedal) metatööstus.

Uuemal ajal on endistele tööstusharudele lisaks tekkinud kivitööstus (ehituste kaswamisega kinnas kui ka maal) ja wõraste hooldamine. Suwitajad ja turistid, kes suurepäraste looduse, õhoniilise õhu, mine- raal-alkate, kui ka hõlpsa ligipääsu tõttu siia ja wäljamaalt siia kogu walguwad, — on wõimas tegur Garzi majanduses. Wõõrad annawad tühjendele teenistust ja ostawad maa paremad saadused ära. Meera- nis aiandus ja piimakarja pidamine toetub otsekohe wõraste tarwitusele. Garzis on oma kodunenud piimakarja tõug, kerge kehaga punakas-pruun kari, kelle terwe ning toikew piim ja wõi heas kuluses. Siin- tes suuremates ja peenemates kuurortides — nagu Garzburg — paljude wäljamaa wõraste peetakse piimakari otse kuurhau- side ja joogiruumide kõrwal karjamaal: tel-

lija saab piima wärskelt, weel soojalt, siin- samas iluselt. Kari on wõraste filma all, pole kahjust saaduse ehtsuse ja puhtuse juhtes.

Wastawate wõimude kõrwal on Garzi heas palju teinud kohalikud seelid, ühin- gud ja klubid. Teede rajamine ja korraldamine, tähiste panemine, (wäga tähtsad mägedes ja metades), juhtide ja kaarti- de wäljaandmine, waatluspunktide, puhkus- paikade, toidupunktide ja öömajade korraldamine on enamasti nende organisatsioonide ülesanne.

Kui siis marjime läbi Garzi jumalik maastiku Brodeni poole. Maanteed — kui waip, sillutatud peene graniidiga.

Et läbi käimist wõimaldada teed met- kus maakoos eluühtsuse, siis on arusaadav rahwa tänutunne heategijate vastu, sellel alal; tihti leidub mälestusmärke uute teede põhjendajatele. Näiteks on Rüb- landi lähedal, loodusest õige metkus kohas, tee ääres kaljul pealtiri: „See koht oli kuu läbi pääsmatu; tänu Rüblandi hert- fogi Alberti, oma rahwa heategijale, kes selle tee siia ehitas“. Kui mitmel pool mu- jalgi. Kuid korraga kohtame kufagil met- kas tee ääres kolidse monumenti pealtir- jaga: „Sellel kohal surmas Braunschweigi hertfog Heinrich 4. aastal — kuupäeval — oma wiimase kätte“. Oli nüüd see kts hertfogi-rtigis wiimane, wõi oli ta sel wah- wal wiirtil wiimane tappa — mine tea- Sgal juhulmetel ei maksa sündmus monu- mendiga jäänustamist. Kuid Saksia rah- wus oli kasutatud farnafes auatufes oma walitsetate vastu, et nende kõige talwä- femgi tegutsemine temale wääriline näis tulewate põlvete jaoks jäänustamist.

Majandusline elu Soomes.

Uldine seisuford.

Suurel aldi Soomes arwamisel, et siig- sel, kui puitkandast saadud raha sisse tuleb, siis paraneb ka majanduslik seisuford. See ei ole aga nii lihtne. Ote iimberpõõrdukt, raha puidus on juurem kui kerdabel. Nõud- mine puitkandast, hellsuosi ja paberi järele wäljamaal on wõrdlemisi wäike, põhjuseks on praegune segane poliitiline oluford il- maturul. Selle järelduseks on, et Soome Panga waluta referw on wähenenud 348 milj. Smk.-ni, kuna see aasta algul oli kaks korda suurem. Pank on olnud siin- nitud müüma wäliswaluutat sisseweetud kaupade maksmiseks. Rahameeste ring- kondades arwatakse, et Soome marga kirs- hakkab sügisepoole kiskuma, kui wäljastu- ei suurene. Kaubabilansi passiwuse was- tukaaluks wõiks nimetada, et sisseostu ka- bad on olnud odavamad kui läinud aastal. Kuna mõõdukas aasta hindade impertin- deks oli juulikuus 1124, on wastaw arw tänawu aastal 934. Sisseweetu on siis nõudnud proportsionaalselt wähem raha kui eelmisel aastal.

Skemaa hinnad on siiski püsivad wõrd- lemisi muutmata. Tööpalkad pole ka su- gugi alla läinud. Elamisulude (indeks juulis 1111, aastal 1922 juulis 1142) kõ- guse tõttu ei ole wõimalik olnud palkasid wähenemada.

Et riigi eelarwe kassa tulewajaks aas- tats nõuab endiselt rohkem raha, ei wõi juttugi olla maksude tergendamisest suure- mal määral.

Jäärasis metatööstus, paberi- ja metalli- tööstus tunneb praegu raskust, sest töö- palkad ei lähe odavamaks, kaupade hinnad wäljamaal aga kipuwad alla minema, juure konkurentsi tõttu.

Töösturid teedwad ettepanekuid, et walitus kaksiks raudteede weomaksusid alandada ja teatud kaupade wäljastu- ja sadamamaksusid wähenemada.

Pankrotid Soomes.

Statistika järele on aastal 1922 Soomes olnud 730 pankrotti, neist põllutöölal 43, kaubanduse alal 212, tööstuse alal 30 ja järeldanud arw minudel alabel. Kões- olewa aasta esimesel poolel oli pankrottide arw 384.

Mesilastepidamine Soomes.

Käinud juuli on olnud kaugi poolest ka mesilastepidamises halb. Pestmisel on saadud 15—25 kg. puust. Oige rohkesti on tarwis olnud mesilasi puhta juhtkuga toita. Mee hind on praegu 25 Smk. kilo.

Soome-Wene kaubandus.

Soome Peterburi kindrakonsulaadi tea- dete järele on käinud augustis Wenemaa- toodud Soome rullid, laeru ja õlikoole, kofku Smk. 6.953.068 wääruses. Soomeft samal ajal Wenemaal wettud kaupade

Weel näide: Potsdami lähedal Wild- park'is on lammas pealtirjaga: „Siin sur- mas keiser Wilhelm 1. oma käge walge hirwe“.

Ka mustlased on endid Saksamaal otse „saksia moodi“ sisseeadnud. Garzis leid- me neid rändamas ratastele asetatud maja- kates. Maja, mis maja, kerge laust ehi- tus, aknad — ukked ees, pingid — wõõbid sees, raudahjukeste korstengi wälis- katusel wäl- ja; muud kui rattad all ja tiisel ees. Siin- kes pehmes kinnas on farnane sisseleade talwelgi tarwitatu. Ka mustlased ise — hoopis teine tubakas, kui meie Laiuse omad.

Seisef hominifal, peale wärsket wihma — marjime hoogalt märke: iga fannuga tõuseb, järelooned kui kandikeeled. Et siin fõrgel maastik metjit ja udus fagebad, ekfimiselt oht fuur, siis on Garzklubi siin palju teinud teede märkimise. Kõrgeb tulwad, mis ka udus paistawad; kaljudel mõõda teeradu teated, mis sihis ja kuhu tee läheb; laskmetel terwed salmitud nime- sid ja juhatusi.

Ümberingit ainult okasmet. Mida kõrgemaks, seda fiduramaks jääb temagi. Ju alla tühjande meetri merepinnaft kaob fuurmet: lastise seisufoka tõttu talistawad alalised fanged kuueld puufasw. Ulewal paljas kaljulärsit, mille tiikide wahel roomawad kõwerad määnuwõud, kanarpik ja marjavarred. Siin walitseb kivi — graniit. Rõdunef pikkamisi küll temagi: laguneb tühjandeks fuurteks ja wäikesteks tükkideks.

Brodeni kari on 1142 meetrit üle me- repinna. Siin on restoraan, hotell, fuur waateforn (21 meetrit kõrg) „pühemajake“ ja wäike kofaanika aedki (kuulub Göttinge-

Mõnesugust.

Märkused elu proovist.

Eesti mark on wäikene raha. Tahad osta toosi tikku, pead andma kaks marka. Parem paberos, mille ühe minutiga suitu- rüüsteteks puhub, maksab wähemalt pool- teist marka, ja Tallinna timbu eest, mis la tillute kaup, nõutakse kaks ja pool marka. Wäikene raha on Eesti mark, aga aeg tuleb pea, kui ta eht juba tulnud ei ole, kus see- lama wäike Eesti mark maksab ühe Saksia miljoni, terve Saksia miljoni, ja see ei ole unenägu. Üks Eesti mark taksus, oled Saksia miljonaär. Rahju, et see mees enam ei ela, kes mõned head aastad tagasi efime- seks Eesti miljonaäriks tahtis tõusta. Nüüd oletas temal wäga hõlbust Wene, Saksia, Aust- ria ja Poola miljonaäriks saada.

Põijitene nurub ema käest: „Anna mulle 5 marka!“ — „Mis teed temaga?“ — „Kähen ostan omale Saksia miljoni.“ — „Mis sa raiastad raha,“ wastab ema.

On itka lapst weel, kes tahaksid miljonaä- rid olla, fuuri ja wäikeid.

Saksiamaa hakkab warsti trükkima 100- miljoniisi rahafid. Wähemalt sellega on jälle „Saksiamaa üle kõige maailmas“. Wap- sed, ei maksa praegu osta Saksia miljoni — pärast saab fuuremaid odavamalt.

Gemalt waadates paistab kõik see asi oma jagu huwitaw. Tahaks näha, kui pal- ju seal dieiti raha juure trükitakse ja millega see wiimaks lõpeb. Sakslane aga Saksia- maal olla, seda ei tahaks praegu.

Pealtirja all: „Surmatants“, kirjutata- se ühes Saksiamaa lehes.

„Zälle seisawad, nii kui kõige pahemal fõgaajal, fuured sabad pööbide ees, nagu wiltsufe nähtawad tumemärgid.“

Seal on wanad naised, kes endid aia alusmüüri peale toetawad. Nad on wäsi- nud, fuurmani wäsinud, elust wäsinud... seel fuurmatursid kaob elufartuse eest.

Seal on teised wanad, kes ei osta enam sugugi müüjate arwudega rehtendada, kelle- le kõik maailm hullus paistab olewat ja kes ise ka juba fegi on.

Wanad mehed, auwäärilised ja wiisakalt riides, seisawad paludes wäikest nullifatel ja uste ees.

Wõetaks omalt elu „katuselt nälja eest“.

Katkestame nende piltide toomise.

Tuleb maawärijemine ja wistab mere- laineid maale, nii et mõni sada wõi tuhat inimest ära upub, siis on see pörutaw sünd- mus, millest kõik räägiwad. Wõolab aga trükkimafartest rahaputus, mis palju fuure- mat ohwite arwu nõuab, siis ei üllata see ledagi. Nii loodusefarted oleme alles.

wäärtus on Smk. 7.134.831.55 ja siia- dab peasjalitult fuufittfelloosi, ajalehepabe- rit, niidirulle, puupappi ja sigaretipaberit. ERM.

ni ülikoolile). Wäljawaade, isäranis tor- nist, wõrattu: paistawad tõesti „ilma fu- ningriigid“, kui mitte kõik, siis wähemalt mitu Saksiamaa oma (Garzi je ju kuulub futaoline kalju, mille õõnfusele fajuuga ja haki). Selge ilmaga öeldakse 125 kilomeet- ri kaugusele ümberingi näha olawat, nii et paistawad Brandenburg, Halle ja Leip- zig'i ära. Garzi je ja lähemad maakonnad aga on kui peo peal.

Praegu ümbrifet Brodeni terve wõrk teid, ifegi eriraudteeharu on siia ehitatud, siin teeb elu öödpäewa. Kuid Brodeni uuem ajalugu pole wana. Efimene kirjati- teade temast leidub 1460. a. Efimene kin- del Brodenil käija oli kaartidejoonistaja Stolz 1560. a. Pärast seda on mitmed tähtjad mehed ja walitsejad siin käinud, munde seas ka Peeter Suur 1697. aastal ja Napoleon I wend. Wefiffaalia kuningas Jerome 1811. a. Nende nimes seisawad wanades Brodeni wõrasteraamatutes. Saksia wiirskidest oli efimene Braunschweigi hertfog Heinrich, kes 1591. a. läbi põlise metja tee lastis Brodenile rauda, et eme abifafale, Daani printfeks Elisabethile füt fogu oma riiki korraga näidata.

Ka Broden on tihedalt ümbrifetud müüritega. Siin on „kuradifantel“ ja „nõidadealtar“ (hunnifusse kuhjatud kalju- pangad) ning „nõidade befumafas“, talbri- futaoline kalju, mille õõnfusele fajuuga ja uduga wett fogueb. Wanarahwa üm järele peab pörguwärfit siin wälpurgiööel (öö wastu 1. maid) pidu: nõidadehulga on siis emiste, fittude, harkide ja linawarte felfes mäel fittumise. Wäetaks, et müit- jellest ajast pärit, kui geomaafafed peate- sumitud ristiku eest siin üfifadefel mäel

ilbse pole olnud, waid lepingu sõlmimise raha
wäliabermiseks. — 3 —

Bärnu teated.

Abonentide arvu suurenemise tõttu on Narvas liisa kommunaator 120 abonentide ühesõnaseks.

Wäljaandja Kirjastuse Naühisus "Koja"
Wastutaw toimetaja A. Tupits.

Et meie kõik riidekaubad otsekohe wabrikutest suurel arwul saame, selle pärast wõime wõistlemata hindadega suurel ja wäiksel arwul soowitada:

Inglise ja kodumaa wabrikutest:

Meesterahwa willast: Kasuka, pallu, ülikonna ja jope
Naisterahwa " Mantli, kostüümi, kleidi ja pluuse
Palitu, ülikonna ja mantli woodri, kleidi flanelli, parhi,
mööbli ja põranda, pleegitud ja pleekimata pesu

riiet

Willaseid, puuwillaseid ja pikee woodi tekke, willaseid
suuri, sitsi ja siidi rätte.

Inglise wabrikutest: Naisterahwa mantli plüüsi. Prantsuse wabri-
kutest: Kleidisiidi moodsates wärvides.

Kõiksugust muud riidekaupa ja rolli niiti.

Musta ja walget kangalõime.

Tschernom, Luksep & Ko.

Tartus,
Rahukoowis nr. 6—7. Telef. nr. 156.

Estoonia teater

Reijapäewal, 27. sept.
kell pool 8 õhtul

"Hoffmanni lood"

Jacques Offenbachi fantastilise
ooper 3 waat.

Reedel, 28. septembril
Rahwaetendufest.

kell pool 8 õhtul.

"Hamlet"

Shakespeare'i tühimäng 5 w.

Draamateater.

Rahapäewal, 29. sept.
õhtendufest.

"Wahetus"

Paul Claudel'i näidend 3 w.

Lõõtnud: M. Under.
Sawastus: B. Meltus.

Deleatsoonid: A. Suurand.
Algus kell pool 8 õhtul.

Rahapäewal, 30. septembril
Lastetendufest.

Reijat ja wimast lörda

"Häriapõlwane Nina"

Anna Schwanbacheri lastemu-
nasjutt 7 pildis.

Algus kell 3 päewal

Rasjas müügil abonent-
taarid täiskaswanute ja laste
õhtenduste peale.

Pärsjetähte seelmitil igapäew
kella 11—1 e. l. ja 5—8 õht.
teatri lasjas ja Reijapäewal
kella 10—4 p. l.

Endla Liima piima

ühilus

wajab õppinud

meierit

kes ostab wälisuru wõib teha.

Raupa tegema tulla 30. sept.

Endla ühli. ruumidesse
Põhja jaamast 6 wersta.

Einna turbotööst.

wajab

naistöölisi

turba tuiwatamisel.

Teatid jaab Sõjamäe ja Tonbi
rabaft.

Urmaste wallas

wõtab

"Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu põllumees hra

Chr. Martin — Reijo talus.

Rõllest wallas

wõtab "Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu hra R. Berg-

mann — Bergmanni poes.

Metsaotsjonid.

Enampakkumisel müüakse:

- 1) 25. oktoobril 1923. a. M h ja wallamajas Põl-Li-metsakonnast
44,18 tiinu 44 ütsuses, hinnatud 3.259,480 Mk.
- 2) 26. oktoobril 1923. a. Saapjalaus, 108ft mul. nr. 12 metja-
sällema kantseleis, Saapjalaus metsakonnast 4,15 tiinu 15 ütsuses, hinna-
tud 78.770 Mk.
- 3) 27. oktoobril 1923. a. Kärbla aleviis, Kärbla metjaällema kant-
seleis, Kõrgejaare metsakonnast 8505 puud ja 39,70 tiinu, 46 ütsuses, hin-
natud 1.881.136 Mk.
- 4) 27. oktoobril 1923. a. Kahlwa mõisas, Drawa metjaällema kant-
seleis, Drawa metsakonnast 5936 puud ja 36,47 tiinu 31 ütsuses, hinna-
tud 3.115.231 Mk.

Eigemaib teatid metjatükkide üle jaab kohalikkudest metjaällematelt ja
Metsjate Peawalitfufest Tallinnas, Toomkiriku pl. 3.

Metsjate Peawalitfus.

29. sept. f. a. kell 10 homm. jaab mereasjanduse peawalitfufe
ruumes ärapeetud juufõnalifed

enampakkumised w./l. STAAR'i

wäljarentimifels.

Pakkumistest ofawõtjatel tu-
leb mereasjand. peawalitf. kas-
sasse 10.000 ml. tagatijena fiske-
matsta. Wähemaib teatid wõib
jaada mereasjand. peawalitf. kant-
seleift ja Uue sadama kaptenilt
igal äripäewal kella 10—14.

Mereasjand. peawalitfus.

1. fel oktoobril f. a. kell 18 hommikul jaamad Pärnu
sadama kapteni ruumes ära peetud juufõnalifed ena p.
**Pärnu töötoja, ühes kigiolewate ehitustega,
lõpulitfuts wäljarentimifels**

12aasta peale. Pakkumistest ofawõtjatel tuleb Pärnu sad-
ma kapteni kassasse 10.000 ml. tagatijena fiskematsta. Wähe-
maib teatid wõib jaada Pärnu sadama kaptenilt ja Wäre-
asjanduse Peawalitfufest Tallinnas, igal äripäewal f. 10-14.
Mereasjanduse Peawalitfus.

Rukkid

ostab „Karlowa” weski.

Tartus,

Tähe tän. 96, telefon nr. 160, J. Toom.

M ü ü a f f e

Sõjamäe Toitlusladus Suur Patarei mul. nr. 18,
juufõnalifel enampakkumisel 28. mal septembril f. a.
kella 10 ajal hommikul

- 1) 6259 flg. obratangu jahu
- 2) 20841 flg. obratliifid
- 3) 18008 figaretti
- 4) 1148 figarit
- 5) 28 purki tomatifegu
- 6) 700 flg. alawäärtuslift fuitfupelki
- 7) 16 " " biftwiiti
- 8) 137 " " juhtut
- 9) 8000 tühja puitfasti
- 10) 500 tühja heeringatlinni
- 11) 5000 flg. tühje pleff konferwikarpe.

J. Raus, laduwalitfaja.
G. Truumann, asjaaja.

Kabala-Willeweres

wõtab

"Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu põllumees hra
Carl Loth.

Wasise-Kuuste wallas

wõtab

"Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu hra Aug. Pau
Tootwina poes.

Naire wallas

wõtab

"Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu
hra Aug. Eichelmann.

Uhja wallas

wõtab

"Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu hra D. Gaarwa
Tüskeri talus.

Uhja wallas

wõtab

"Raja" ja "Teataja"
tellimisi wastu kaupmees hra
J. Tüskler Uigite talus.

Wangimajade peawalitfus wajas

welskerit.

Pakwelirjad jaata Peawalitfufele, Lai wulits nr. 48.

Peawalitfufe ülem (alliri).
Asjaaja (alliri).

Wera Holodnaja

nimeline kino-studio. Teated ja fiskefirtutamine:
Narwa mnt. nr. 6-a. (endises Bellaepti gümnaasiumis)
kella 5—8 õhtul. Rõnetraat 19-11 igal ajal.

Willatööstuse masinad

1 felfaktor 200 wärtnaga ja 1 kolmekraaft asfor-
siment 1250 mm. lai juhtumisi odawalt

■ m ü ü a. ■

Mafinad on Tallinna tolliadas. Zärelpärida A.-S.
"Rittewoelt" Tallinn, Piltjalg 3 eht Tartu, Suur
Turg 3.

Rahapäewal, 30. septembril f. a. kell 12 päewal

müüb

Pärnu-Tallinna raudteewalitfus Pärnu jaamas juu-
fõnalifel

enampakkumisel

4 tööhobust, hobufertistad, mõned wanfrib ja reed,
umbes 130 puuda rullijahu ja 290 puuda jahwata-
mata rullift.

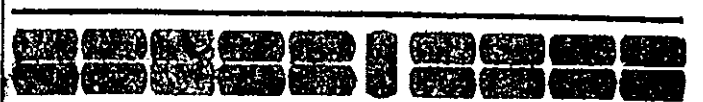
Müüdawad asjad näha Pärnu jaamas kohalife
teemeiftrei juures.

Raudteewalitfus

Pärnust 16 wersta

müüa talukoht

ühes wefti, poe ja ehitusmefjaga. Wähemat firjalitult:
D. Posti, Pärnu, Wee wulits 12.

9. oktoobril f. a. kell 12 müüakse Rattwere rabas
(umbes 1 1/2 wersta Rattwere jaamast)

awalitkul

enampakkumisel

järgmine warandus:

1) 1 lofomobiil Walfteri tehastelt nr. 2919
umbes 20 eff. h. f. ühe fiftlindriga; lofomobiil rataste
peal.

2) umbes 200 filla tee jaots wäljatee roopaid
ühes 2 pübranguga.

3) 8 riulitega turhawagunetti.

Warandust wõib koha peal igal ajal, ka pakku-
mise päewal enne pakumisi näha jaada.

Pakkumise juures tuleb enne pakumisi 10 protf.
algfinnast tagatifeis fiske matsta.

